Tagal

El **tagal** o **tagàlog** és el nom d'una ètnia (els *tagals*) i un idioma, és una de les llengües austronèsies i és parlat per un terç de la població de Filipines com a primera llengua i com a segon idioma per la major part de la resta de la població.[2] És el primer idioma de la regió IV filipina (Calabarzon i Mimaropa) i de Metro Manila. La seva forma estandarditzada s'anomena *filipino* o *pilipino*, és l'idioma nacional i una de les dues llengües oficials de les Filipines, l'altra llengua oficial és l'anglès.

El tagal es relaciona amb les altres llengües austronèsies, com el malai, el javanès i el hawaià.

Tagal

Wikang Tagalog	
Altres noms	Filipino, Pilipino
Tipus	llengua i llengua viva
Parlants	
90 milions[1] principalment a Àsia, Amèrica (Alaska, llengua minoritària, Califòrnia,llengua minoritària, Nevada, llengua minoritària, Nova Jersey, llengua minoritària.	
Parlants nadius	24.000.000
Rànquing	23
Parlat a	Filipines
Oficial a	Filipines
Autòcton de	Filipines
Classificació lingüística	
llengua humana llengües austronèsiques llengües malaiopolinèsies llengües filipines llengües grans filipines centrals llengües filipines centrals	
Característiques	
Sistema d'escriptura	alfabet llatí, Filipino alphabet (en), Abakada alphabet (en), Philippine Braille (en) i Baybayin (en)
Institució de normalització	Comissió del filipí
Codis	
ISO 639-1	tl
ISO 639-2	tgl
ISO 639-3	tgl
Glottolog	taga1280 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/taga1280)
Linguasphere	31-CKA-a (http://www.hortensj-garden.org/index.php?tnc=1&tr=lsr&nid=31-CKA-a)
Ethnologue.com	tgl (http://www.ethnologue.com/language/tgl)
ASCL	6511
IETF	tl

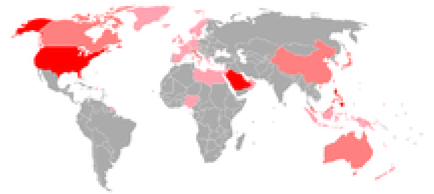
Contingut

Història

La paraula *tagàlog* deriva de *tagailog*, de *tagà-*, significa 'natiu de' i *ílog* significa 'riu'. Així, significa 'habitant del riu'. Se'n sap poc de la seva història, però d'acord amb lingüistes com els doctors David Zorc i Robert Blust, s'hauria originat al nord-est de Mindanao o est de Visayas.[3][4]

La primera inscripció en tagal és de l'any 900 de la nostra era, el primer llibre és la *Doctrina cristiana* de 1593. El poeta Francisco Baltazar (1788–1862) n'és l'escriptor antic més notable.

Tagàlog i *filipino*

Mapa de la zona on es parla tagal per part d'una població significativa

El 1937, el tagal va ser escollit com la base de l'idioma nacional. El 1939 Manuel L. Quezon va anomenar l'idioma *Wikang Pambansâ* ('idioma nacional').[5] Vint anys més tard es va canviar de nom oficial a *pilipino*. Aquest canvi no va ser acceptat per les ètnies no tagals com els cebuans.[6]

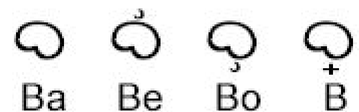
El 1971, es va revisar la decisió i passà a anomenar-se *filipino* en lloc de *pilipino* i això es va reflectir també en la constitució de 1987.

Els dialectes del nord i els dialectes centrals són la base de l'idioma nacional.

Fonologia

El tagal té 26 fonemes, dels quals 21 són consonants i 5 vocals (abans de la influència castellana i de l'idioma kapampangan només en tenia tres: a, i, u).[7] Cada síl·laba té com a mínim una consonant i una vocal,[8] i acostuma a començar amb una consonant, excepte pels préstecs d'altres llengües com *trak* que ve de l'anglès *truck*, 'camió', o *tsokolate* que significa 'xocolata'.

Alfabet

Ba Be Bo B (en sistema d'escriptura Baybayin)

Es fa servir l'alfabet llatí, però abans es feia servir l'abugida, o el sistema Baybayin que pertanyien a la família bràhmica.

Nombres

Els nombres (*mga bilang*) en tagal tenen dues formes. La primera forma és nativa del tagal i l'altra és una versió tagalitzada dels nombres en castellà. Per exemple, referint-nos al nombre *set*, es pot traduir en tagal com '*pito'* o '*syete'*.

Nombre	Cardinal	Préstec del castellà (original en castellà)	Ordinal
1	isa	uno (uno)	una
2	dalawa	dos (dos)	pangalawa / ikalawa (o ikadalawa informalment)
3	tatlo	tres (tres)	pangatlo / ikatlo
4	apat	kwatro (cuatro)	pang-apat / ikaapat
5	lima	singko (cinco)	panlima / ikalima

Frases comunes

Pilipino [ˌpiːliˈpiːno]

- Anglès: *Ingglés* [ʔɪŋˈglɛs]
- Tagal: *Tagalog* [tɐˈgaːlog]
- Com et dius?: *Anó ang pangalan ninyo?* (plural) [ɐˈno aŋ pɐˈŋaːlan nɪnˈjo], *Anó ang pangalan mo?*(singular) [ɐˈno aŋ pɐˈŋaːlan mo]
- Com estàs?: *kumustá* [kʊmʊsˈta]
- Bon dia!: *Magandáng umaga!* [mɐgɐnˈdaŋ uˈmaːga]
- Bona tarda, bona vesprada! (de les 13:00 a les 18:00): *Magandáng hapon!* [mɐgɐnˈdaŋ ˈhaːpon]
- Adeu: *paálam* [pɐˈʔaːlam]
- Si us plau: segons la naturalesa del verb *pakí-* [pɐˈki] o *makí-* [mɐˈki]
- Gràcies: *salamat* [sɐˈlaːmat]

Proverbis

Ang hindî marunong lumingón sa pinanggalingan ay hindî makarárating sa paroroonan. (José Rizal)
Qui no aprèn a mirar enrere d'on ve, mai aconseguirà saber cap a on va.

Ang hindî magmahál sa kanyang sariling wika ay mahigít pa sa hayop at malansang isdâ. (José Rizal)
Qui no estima la seva pròpia llengua és pitjor que un animal i un peix podrit.

Vegeu també

- Llengües de les Filipines
- Filipí

Referències

1. [1] (http://www.census.gov.ph/data/sectordata/sr05153tx.html)
2. Philippine Census, 2000. Table 11. Household Population by Ethnicity, Sex and Region: 2000

3. Zorc, David. 1977. *The Bisayan Dialects of the Philippines: Subgrouping and Reconstruction*. *Pacific Linguistics* C.44. Canberra: The Australian National University
4. Blust, Robert. 1991. *The Greater Central Philippines hypothesis*. Oceanic Linguistics *30:73–129*
5. Mga Probisyong Pangwika sa Saligang-Batas (http://wika.pbworks.com/Kasaysayan)
6. Andrew Gonzalez «The Language Planning Situation in the Philippines (http://www.multilingual-matters.net/jmmd/019/0487/jmmd0190487.pdf)» (PDF). *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 19, 5, 6, 1998, p. 487–488. DOI: 10.1080/01434639808666365 (https://dx.doi.org/10.1080%2F01434639808666365) [Consulta: 24 març 2007].
7. Omniglot.com Tagalog (http://www.omniglot.com/writing/tagalog.htm) Retrieved September 30, 2009.
8. «Tagalog: Understanding the Language (http://www.lerc.educ.ubc.ca/LERC/courses/489/worldlang/tagalog_ind/Tagalog2/description.htm)». [Consulta: 26 setembre 2008].

Enllaços externs

A Wikimedia Commons (https://commons.wikimedia.org/wiki/P%C3%A0gina_principal?uselang=ca) hi ha contingut multimèdia relatiu a: ***Tagal***

- Tagalog (Filipino) Phrasebook at Wikivoyage.org (https://en.wikivoyage.org/wiki/Filipino_phrasebook).
- Tagalog dictionary (http://www.websters-online-dictionary.org/definition/Tagalog-english/).
- Calderon's English-Spanish-Tagalog dictionary for cell phone and PDA (http://dictionarymid.sourceforge.net/index.html).
- L-Lingo Tagalog (http://www.l-lingo.com/en/learn-tagalog-filipino/index.html) Free 40 lesson online Tagalog Web Application.
- A Handbook and Grammar of the Tagalog Language by W.E.W. MacKinlay, 1905. (http://books.google.cat/books?id=z3teLqJ3Jj4C&printsec=titlepage&source=gbs_v2_summary_r&cad=0)
- Tagalog Translator Online (http://www.tagalogtranslator.nl) Online dictionary for translating Tagalog from/to English, including expressions and latest headlines regarding the Philippines.
- Online E-book of Spanish-Tagalog Manual of Conversation (http://quod.lib.umich.edu/cgi/t/text/pageviewer-idx?c=philamer;cc=philamer;q1=manila;rgn=full%20text;view=image;seq=7;idno=ack4656.0001.001;didno=ACK4656.0001.001;page=root;size=100;frm=frameset;) published in Manila in 1874 by V.M. de Abella.
- Online E-book of ***Doctrina Christiana*** in Old Tagalog and Old Spanish (http://www.gutenberg.org/files/16119/16119-h/16119-h.htm), the first book published in the Philippines. Manila. 1593.
- Online E-book of Buhay na Nasapit ni Anselmo at ni Elisa: Sa Ciudad nang Ulma sacop nang Reinong Alemania (http://quod.lib.umich.edu/cgi/t/text/pageviewer-idx?c=philamer;cc=philamer;q1=tagalog;rgn=full%20text;view=image;seq=00000001;idno=APZ7264.0001.001;didno=APZ7264.0001.001), published in 1905.
- Online E-book of Arte de la Lengua Tagala y Manual Tagalog (http://books.google.cat.ph/books?id=EsN5hC_76VEC&printsec=frontcover&hl=ca#v=onepage&q&f=false) by Sebastián de Totanes published in Binondo, Manila in 1865.